

end of comp.); द्विपकीटः a wretched elephant; so पक्षिकीटः Pt. 1; &c. -**Comp.** -**अवपन्न** *a.* anything on which an insect has fallen; worm-eaten; क्षतं कीटावपन्नं च Mb. 9. 43. 26. -**उत्करम्** an ant-hill; तत्र कीटोत्कराकीर्णे Ks. 101. 290. 11 -**घ्नः** sulphur. -**जम्** silk; Ms. 168. -**जा** lac. -**नामा**, -**पादिका**, -**पादी**, -**माता** *f.* N. of a plant (Mar. रक्तलाजाङ्ग). -**मणिः** a fire-fly (Mar. काजवा).

कीटक *a.* Hard, harsh. -**कः** 1 A worm. -2 A bard of the Māgadhā tribe.

कीटिका 1 A small worm. -2 A poor insignificant creature; Pt. 1.

कीतनिका *f.* N. of a plant (Mar. ज्येष्ठमध).

कीदृश, **कीदृश** (-**शी** *f.*), **कीदृक्ष** (-**क्षी** *f.*) Of what kind or sort, of what nature; तद्भोः कीदृगसौ विवेकविभवः कीदृक् प्रबोधोदयः Prab. 1; N. 1. 137.

कीनम् Flesh.

कीनारः Ved. A vile man; कीनारेव स्वेदमासिष्विदाना Rv. 10. 106. 10.

कीनाश *a.* [Uṇ. 5. 36] 1 Cultivating the soil; Ms. 9. 150; Bhāg. 3. 30. 13. -2 Poor, indigent. -3 Niggardly; समृद्धो यश्च कीनाशः Mb. 13. 78. 12; Bhāg. 3. 22. 13. -4 Small, little. -5 Killing secretly (उपांशुघातिनि Nm.). -6 Cruel; Mb. 14. 20. 3. -**शः** 1 An epithet of Yama, the god of death; विषेहि कीनाशनिकेतनातिथिम् Śi. 1. 73. -2 A kind of monkey. -3 A butcher; न वधार्थं प्रदातव्या न कीनाशे न नास्तिके Mb. 13. 66. 51.

कीरः 1 A parrot; एवं कीरवरे मनोरथमयं पीयूषमास्वादयति Bv. 1. 58; स कीरवन्मानुषवागवादीत् N. 3. 12. -**राः** (pl.) The country and the people of Kāśmīra. -**रम्** Flesh. -**Comp.** -**इष्टः** the mango tree (liked by parrots), also walnut. -**वर्णकः** a kind of perfume.

कीरकः 1 Gaining, obtaining. -2 A Buddha. -3 A kind of tree.

कीरिः Ved. Praise, hymn. कीरिश्चिद्धित्वा हवते Rv. 6. 37. 1. -**Comp.** -**चोदन** *a.* exciting the praiser; सखायं कीरिचोदनम् Rv. 6. 45. 19.

कीरिभारा A louse; Gīrvāna.

कीर्ण *p. p.* [कृ-क्] 1 Strewn, spread, cast, scattered. -2 Covered, filled. -3 Placed, put. -4 Injured, hurt. -**Comp.** -**वर्त्मन्** *a.* strewing the way; दर्भैरर्धावलीढैः श्रमविवृत-मुखभ्रंशिभिः कीर्णवर्त्मा Ś. 1. 7.

कीर्णिः *f.* [कृ-क्त् P. VIII. 2. 44. Vārt.] 1 Scattering. -2 Covering, hiding, concealing. -3 Injuring.

कीर्तनम् [क्त्-ल्युट्] 1 Telling, narrating. -2 Praising, celebrating; सा तस्य वचनं श्रुत्वा रामकीर्तनहर्षिता Rām. 5. 33. 14. -3 A temple; any work of art, a

building; न कीर्तनैरलङ्कृता मेदिनी K. 280; 119. शंभोर्यो द्वादशानि व्यरचयदचिरात् कीर्तनानि... (Ind. Ant. Vol. IX. p. 34.) -**ना** 1 Narration, recital. -2 Fame, glory.

कीर्तय = कृत् *q. v.* जिह्वे कीर्तय केशवं मुररिपुम्.

कीर्तिः *f.* [कृत्-क्त्] 1 Fame, renown, glory; इह कीर्तिमवाप्नोति Ms. 2. 9; वंशस्य कर्तारमनन्तकीर्तिम् R. 2. 64; होतोमूर्त्या भुवि परिणतां रन्तिदेवस्य कीर्तिम् Me. 47. For an interesting distinction between कीर्तिः and यशस् cf. खड्गादिप्रभवा कीर्तिर्विद्यादिप्रभवं यशः -2 Favour, approbation. -3 Dirt, mud. -4 Extension, expansion. -5 Light, lustre, splendour. -6 Sound. -7 Mention, speech, report. -**Comp.** -**भाज** *a.* famous, celebrated, renowned. (-*m.*) an epithet of Drona, the military preceptor of the Kauravas and Pāṇḍavas. -**शेषः** survival or remaining behind only in fame, leaving nothing behind but fame *i. e.* death; cf. नामशेष, आलेख्यशेष; सरसीव कीर्तिशेषं गतवति भुवि विक्रमादित्ये Vās. -**स्तम्भः** a column of fame; B. R.

कीर्तित *p. p.* 1 Said, asserted. -2 Mentioned, told. -3 Known; notorious. -4 Praised, celebrated.

कीर्तितव्य *a.* To be praised; श्रोतव्यः कीर्तितव्यश्च.

कील् 1 P. 1 To bind. -2 To pin. -3 To stake.

कीलः [कील्-घञ्] 1 A wedge, a pin; कीलोत्पादीव वानरः Pt. 1. 21. -2 A lance; कीलेः सुनिचिताः कृताः Mb. 3. 15. 15. -3 A post, pillar. -4 A weapon; सकीलकवचाः सर्वे वासी-वृक्षादानन्विताः Mb. 5. 155. 8. -5 The elbow. -6 A blow with the elbow. -7 A flame, a lambent flame, halo; बाणवदनमुददीपि भिये जगतः सकीलमिव सूर्यमण्डलम् Śi. 15. 48. -8 A minute particle. -9 N. of Śiva. -10 A gnomon. -11 A position of the foetus just before the time of delivery. -12 a gambler; कीले धूर्ते रथाक्षे च शङ्को ज्वालाम-हीघ्नयोः Nm. -13 handle, brace; Susr. -**Comp.** -**प्रतिकीलकन्यायः** This maxim is explained in the Mahābhāṣya in the passage कीलप्रतिकीलकवत् । तद्यथा कील आहन्यमानः प्रतिकीलं निर्हन्ति Mbh. on P. II. 2. 6.

कीलकः 1 A wedge or pin. -2 A fence. -3 A pillar, column; see कील. -**कम्** N. of the inner syllables of a mantra. सोऽहमिति कीलकम् Hamsa Up. 2.

कीलिका The pin of an axle.

कीलित *a.* 1 Tied, bound. -2 Fixed, nailed, pinned down; तेन मम हृदयमिदमसमशरकीलितम् Git. 7; सा नश्वेतसि कीलितेव Māl. 5. 10. -3 Staked, impaled. -4 Pierced, transfixed. -5 Set (as a stake or pole). -**तम्** A tie.

कीलालः 1 A heavenly drink similar to Amṛita, beverage of the gods. -2 Honey. -3 A beast. -**लम्** 1 Blood. जलयन्त्रजलाकारकीलालोत्कलिकाकुलाः Śiva. B. 14. 33. बद्धः सत्यमपां निधिर्जलनिधिः कीलालधिस्तोयधिः Udb. -2 water -**Comp.** -**जम्** flesh. -**धिः** the ocean. -**पः** a demon, goblin; न धर्मानिरतः कीलालपो नासुरः.